

Give a Child a Family geeft kinderen weer een gezin

Sinds begin 2019 steunt Wereldkinderen een crisispleegzorgproject van *Give a Child a Family*. Deze Zuid-Afrikaanse organisatie zoekt voor kwetsbare kinderen zonder ouders weer een plek in een gezin.

Wereldkinderen

Ieder kind heeft recht op een thuis. Vanuit dat motto komt Wereldkinderen mondiaal op voor de rechten en het welzijn van kinderen zonder ouderlijke zorg. Doel is te voorkomen dat zij moeten opgroeien buiten de beschermende omgeving van het eigen gezin. Zijn ze hun thuis kwijtgeraakt, dan wordt ingezet op een terugkeer naar de biologische familie of in elk geval een pleeggezin in de eigen gemeenschap. Wereldkinderen ondersteunt projecten in Burkina Faso, Zuid-Afrika, Ethiopië, Kenia, Colombia, Filipijnen, India, China en Thailand. Wereldkinderen werkt daarbij met vier thema's: een sociaal vangnet voor kwetsbare gezinnen, sociaal-economische versterking van gezinnen, terugkeerprogramma's naar de eigen familie en een vervangend thuis in eigen land. De thema's lopen op projectniveau in de praktijk vaak in elkaar over.

Kijk voor meer informatie over de projecten op www.wereldkinderen.nl.

In de natuurrijke provincie Kwazulu Natal, aan de zuidoostkust van Zuid-Afrika steunt Wereldkinderen Give a Child a Family (GCF). Deze partnerorganisatie is te vinden in de stad Magrate, op anderhalf uur rijden van Durban. Hier, in het Ugu District, vind je veel toeristenvoorzieningen aan de ontwikkelde, moderne kustzijde van de verbindende snelweg. Het gebied heeft echter ook een veel rauwer gezicht. De hiv/aids-pandemie die Zuid-Afrika in de jaren negentig van de vorige eeuw trof, hield vooral huis in Kwazulu Natal. Nog altijd zijn de gevolgen ervan zichtbaar: de armoede is er wijdverspreid, de opleidingsgraad laag, het schoolverzuim en de werkloosheid zijn hoog.

Verder is de samenleving traditioneel patriarchaal: mannen zijn dominant, vrouwen ondergeschikt. Zo'n tachtig procent van de vrouwen is al voor haar 24^e zwanger. Al tijdens of na de zwangerschap kunnen kinderen van met hiv besmette moeders ook dit virus oplopen, waarna het zich verder kan verspreiden. Liefst veertig procent van de inwoners is ermee besmet. De meeste van de 1,8 miljoen aids-weeskinderen wonen in Kwazulu Natal. Veel ouders sterven jong, als gevolg van ziektes, geweld of overmatig drugsgebruik. Vaders verlaten het gebied, ze stappen op of gaan op zoek naar werk in de stad. In de steek gelaten kinderen zijn hier geen uitzondering, een normaal gezin kennen velen niet. Zo belanden ze op straat of in de grootschalige opvanghuizen. In heel Zuid-Afrika wonen naar schatting 13.000 tot 21.000 kinderen in tehuizen.

Kwart eeuw steun

GCF zet zich al 27 jaar in om kwetsbare kinderen in gezinnen op te vangen. Wat destijds startte vanuit een klein missiegebouw, is een kwart eeuw later uitgegroeid tot een indrukwekkend *Child and Youth Care Centre*. "Hier bieden we kwetsbare kinderen de bescherming en thuisbasis die ze nodig hebben om zich te kunnen ontwikkelen", zegt Nomvuyi Sukantaka, een van de directeuren van de organisatie. "Kinderen hebben baat bij een familie, bij een omgeving die hechting en liefde biedt. Ze hebben opvoedkundige zorg nodig en moeten kunnen terugvallen op medische en therapeutische hulp als dat nodig is. Kinderen moeten zich vertrouwd voelen en zich durven uiten." Ze vervolgt: "We willen hen leren dat ze zelfbeschikingsrecht hebben. Dat anderen jou niet lastig mogen vallen als je iets niet wil. Dat je ook zelf een ander niet lastigvalt. Dat je hoop mag hebben, plannen mag maken. Niet voor niets beschikt ons centrum ook over een medische zorgpost en een schooltje en lopen er maatschappelijk werkers rond. Dankzij onze aanpak voorkomen we uiteindelijk dat kinderen een jeugd wacht in grootschalige opvanghuizen, waar de kans op verwaarlozing, onrust en misbruik groter is."

Een verblijf in het centrum is altijd tijdelijk, totdat een kind herenigd kan worden met het eigen gezin of terecht kan in een pleeggezin. "Het liefst bij de biologische ouders, als dat haalbaar is. Daar gaan verschillende gesprekken aan vooraf," aldus Sukantaka.

Doorslaggevende stem

Lukt terugkeer naar de biologische ouders niet, dan wordt gekeken naar andere mogelijkheden binnen de familie of bij een pleeg- of adoptiegezin in Zuid-Afrika. Dan is ondersteuning van de ouders en familie essentieel, maar de kinderen zelf hebben de belangrijkste stem. Als ze al ouder zijn, is die stem zelfs doorslaggevend. Voorwaarde is dat het kind een klik heeft met het nieuwe gezin en zich hiermee vertrouwd gaat voelen. Ook in het nieuwe gezin moet het kind onderwijs kunnen volgen en medische zorg kunnen krijgen. Kinderen worden gestimuleerd om later een baan te hebben en met een inkomen om te kunnen gaan. Om hen daarbij te begeleiden volgen de (pleeg)ouders trainingen. "Ook bij het potentiële nieuwe gezin kijken en luisteren we goed: iedereen moet de situatie willen. Daar gaan strenge selectieprocedures aan vooraf. Als een familielid het niet ziet zitten, dan gaat plaatsing niet door. Verder bestuderen we ook de situatie in de omgeving: zal het kind zich hier veilig voelen? Om de kans van slagen zo groot mogelijk te maken, verzorgt GCF bovendien trainingen gericht op opvoedvaardigheden, een gezonde levensstijl en hoe om te gaan met trauma's."

Sterke coalitie

Die aanpak betaalt zich uit bij de driejarige Philisiwe. Nadat haar moeder haar kort na de geboorte verliet,

kwam het meisje in een opvanghuis terecht. Ze ontving er liefde en aandacht, maar telkens van verschillende begeleiders die elkaar steeds vervingen. Totdat GCF haar stapsgewijs in contact bracht met een stabiel pleeggezin. Sinds kort woont ze in een gezin, met een vader, moeder en broer in een eigen huis. Haar turbulente start behoort tot het verleden.

'Kinderen hebben baat bij een familie, bij een omgeving die hechting en liefde biedt'

Dankzij de aanpak van GCF is plaatsing in een gezin ruim negentig procent van de gevallen succesvol. Maar er blijft werk aan de winkel. Zuid-Afrika mag dan wel een uitgebreide kinderwet kennen, door een gebrek aan capaciteit en voorzieningen wordt deze in de praktijk niet of nauwelijks nageleefd. Sukantaka: "Reden dus om nauw samen te werken met andere kindbeschermingsorganisaties en met beleidsmakers en uitvoerders binnen de gemeenschap. Zo hopen we een sterkere coalitie te vormen en de nationale overheid tot meer en snellere actie te bewegen. Op lokaal en regionaal niveau krijgen we gelukkig meer voor elkaar en kunnen we betrokkenen ter plekke tonen dat het beter is om in een gezinssituatie op te groeien."

► Lees verder op pagina 16

Give a Child a Family is geen onbekende voor Wereldkinderen. In het verleden steunde Wereldkinderen de organisatie al, maar na afbouw van de overheids-subsidie aan Wereldkinderen moest die samenwerking worden gestopt. Afgelopen jaar diende Wereldkinderen bij de Europese Unie een aanvraag in om een groot programma van GCF financieel te kunnen steunen, helaas werd dit in de laatste ronde afgewezen. "Erg jammer", zegt Patricia Nieuwenhuizen, project-coördinator bij Wereldkinderen. "GCF gaat zeer professioneel te werk en zet gedegen projecten op." Wereldkinderen besloot vervolgens om zelf de kosten voor het crisispleegzorgproject op zich te nemen. "GCF brengt hiermee de zo belangrijke VN-Richtlijnen voor Alternatieve zorg in praktijk. Bovendien wilden we in Zuid-Afrika uitbreiden met projecten die zich richten op de allerkwetsbaarste kinderen."

Wereldkinderen draagt gedurende twee jaar 20.000 euro per jaar bij, met de intentie om de samenwerking ook daarna voort te zetten "Waarbij we hopen dat overheden steeds beter in staat zullen zijn om de hulpverlenende rol van dit soort organisaties over te nemen en hun verantwoordelijkheid rondom kindbescherming te nemen."

GCF groeit ondertussen in bekendheid en traint nu maatschappelijk werkers van de overheid naar hun werkwijze. En in Mozambique richtte GCF een kinderopvangcentrum op en traint er het leidinggevende team.

Crisispleegzorg

GCF startte in januari van dit jaar een pilotproject om meer crisispleegzorg te realiseren. Er zijn nog niet structureel voldoende pleeggezinnen die kinderen in acute nood op kunnen vangen. Bij crisispleegzorg is er geen voorbereidingstijd en geen sprake van wennen. Kinderen gaan direct naar een gezin, al is het drie uur 's nachts.

In het pilotproject, waaraan Wereldkinderen in elk geval twee jaar lang financieel bijdraagt, worden 24 ouders geselecteerd om minimaal 48 kinderen direct op te vangen. Hierbij gaat het vooral om baby's en peuters.

'In heel Zuid-Afrika wonen naar schatting 13.000 tot 21.000 kinderen in tehuizen'

Hoe selecteert GCF de gezinnen? "We gaan naar locaties waar veel mensen komen en leggen toevoorders uit wat de gevolgen kunnen zijn van opgroeien in een grootschalig opvanghuis. We geven aan dat we gemotiveerde pleegouders zoeken om kinderen juist in een gezinssituatie op te vangen en vertellen wat daar het belang van is. Mensen die willen bijdragen, screenen we zorgvuldig. Kennen ze de wetgeving? Wat is hun rol binnen de familie? Hoe zijn hun relaties met burens en de gemeenschap? Wat doen ze bij ziekte? Schakelen ze zonnodig een zorgverlener in?"

Vijfdaagse training

Geselecteerde kandidaten volgen een vijfdaagse training. Ze ontvangen uitleg over hoe het is om vanuit het niets een getraumatiseerd kind in huis te krijgen. Als het kind komt, dan moet alles klaar staan. Is er eten in huis? Zijn er medicijnen voor de eerste opvang? Hou er rekening mee dat het nodig kan zijn om de volgende ochtend al naar een ziekenhuis te moeten rijden.

Het geboden dak boven het hoofd is heel tijdelijk, soms maar enkele dagen. Maar de situatie moet er stabiel zijn, het nieuwe kindje moet zich geaccepteerd en thuis voelen. Blijkt tijdens voorgesprekken bijvoorbeeld dat een gezin liever niet wil, dan komt het gezin niet in aanmerking voor crisispleegzorg. Sukantaka: "We willen geen nieuwe spanningen creëren die je op voorhand al ziet aankomen."

Een kortdurend verblijf betekent ook dat een gezin weer snel beschikbaar kan zijn voor een volgende crisisopvang. Het is ook intensief: ondanks de getoonde goede wil kan zo'n verblijf zijn weerslag hebben op de familie. GCF is zich hiervan erg bewust: "Er is daarom ook plaats voor evaluatie. Hoe verwerk je de opvang? Wat ging er goed of minder goed? De mensen moeten weten waar ze terecht kunnen met hun vragen." Hoewel het project pas kort loopt, is Sukantaka hoopvol. "Ik verwacht dat we veel meer kwetsbare kinderen kunnen helpen. Het is zo belangrijk om hen stabiliteit en warmte mee te geven, juist als ze nog zo jong zijn en dit thuis niet krijgen." ■